

Broedvogelinventarisatie van Schoonenberg & Hoogergeest

Fred Hopman

Inleiding

Evenals de zes voorgaande jaren werd in 1999 met een wisselend gezelschap van vogelaars het landgoed Schoonenberg & Hoogergeest geïnventariseerd. De tellingen werden volgens de richtlijnen van SOVON uitgevoerd en geïnterpreteerd. De dichtheden van territoria van Schoonenberg & Hoogergeest van zeven jaar worden vergeleken met die van de meest frequent aangetroffen broedvogels op de landgoederen uit het hoofdstuk Broedvogels van *Vogels in het landschap van Zuid-Kennemerland en de Haarlemmermeer*.

Het weer

Vanaf ongeveer 1990 zijn er zeer zachte tot normale winters geweest. In 1996 was een strenge winter (bijna elfstedelijke) winter. Deze winter was ook behoorlijk droog, dit in tegenstelling tot de twee voorgaande jaren met overvloedige neerslag, resulterend in overstromingen en evacuaties. Het najaar van 1995 gaf een overvloedige oogst aan beukenenootjes. Het viel te verwachten dat koudegevoelige standvogels (zoals Winterkoning) en watervogels een flinke veer zouden laten en dat de noteneters (zoals Koolmees) zouden profiteren van het voedselaanbod. Maart 1996 was koud maar zonnig, april zacht, mei koel en bewolkt en na een heet begin werd de zomer koel (Van Dijk, 1997). De winter van 1996/'97 was koud en die van 1997/'98 daarentegen zeer zacht (Boele, 1998). 1998 werd het natste jaar van de eeuw.

Resultaten

In tabel 1 wordt het aantal vastgestelde territoria voor de zeven onderzoeksjaren weergegeven. Voor 1999 is de dichtheid per 100 hectare berekend en deze wordt samen met de dichtheid op de landgoederen van Zuid-Kennemerland ook in tabel 1 weergegeven.

Tabel 1. Aantal territoria voor Schoonenberg & Hoogergeest voor zeven onderzoeksjaren, dichtheid/100 ha voor 1999 (DL) en de dichtheid/100 ha voor landgoederen in Zuid-Kennemerland (DZK).

Soort	94	95	96	97	98	99	dl	dzk
Nijlgans	0	1	0	0	0	1		
soepeend	5	8	6	7	10	7		
Wilde Eend	4	5	5	7	8	10	53.1	7.2
Havik	0	0	0	0	0	1		
Waterhoen	0	4	2	2	1	1	5.3	5.4
Meerkoet	2	3	2	3	2	3		
Scholekster	0	0	1	1	2	0		
Houtsnip	0	1	0	0	0	0		
Holenduif	3	6	2	3	4	4	21.3	26.9
Houtduif	8	10	11	12	11	15	79.9	37.6
Turkse Tortel	0	3	4	3	2	2		
Zomertortel	0	1	1	0	0	0		
Groen Specht	0	0	3	1	1	0		
Gr. Bonte Specht	6	8	14	8	4	4	21.2	23.2
Winterkoning	24	25	8	14	14	21	111.7	60.7
Heggenmus	8	8	9	5	7	5	26.5	12.7
Roodborst	21	22	18	19	16	28	148.9	60.0
Nachtegaal	4	5	4	2	3	2		
Merel	32	27	41	37	30	31	164.8	52.9
Zanglijster	6	5	6	3	3	3	15.9	11.7
Grote Lijster	1	1	0	0	0	0		
Braamsluiper	0	0	1	0	0	0		
Tuinfluit	2	4	1	2	3	1	5.3	12.5
Zwartkop	14	12	7	13	10	8	42.5	30.6
Tijftjaf	15	11	13	11	12	8	42.5	35.2
Fitis	3	5	3	0	1	0		
Grauwe Vliegenv.	3	1	0	0	0	0		8.8
Staartmees	4	2	3	4	3	4	21.2	3.9
Glanskop	2	4	4	4	5	2	10.6	9.2
Pimpelmees	13	15	19	13	13	14	74.4	39.2
Koolmees	10	14	22	13	13	16	85.1	43.6
Boomklever	2	3	3	1	2	2	10.6	23.8
Boomkruiper	4	5	5	4	2	4	21.2	24.4
Wielewaal	1	0	0	0	0	0		
Gaai	6	7	7	9	7	7		
Ekster	4	6	9	6	7	6		
Kauw	11	29	12	9	10	8		
Zwarte Kraai	5	6	4	4	3	7		
Spreeuw	5	10	19	3	5	3		
Huismus	0	1	0	0	0	0		

Tabel 1. Vervolg.

Soort	94	95	96	97	98	99	dl	dzk
Vink	5	6	3	2	4	5		
Groenling	2	1	3	2	3	2		
Putter	1	0	0	0	0	0		
Goudvink	1	0	0	1	0	1		

Uit bovenstaande tabel blijkt Schoonenberg & Hoogergeest niet erg in de buurt te komen van het "kennemerlands gemiddelde landgoed". Hierbij dient in acht te worden genomen dat de ontwikkelingen per jaar veranderen terwijl de cijfers in het boek een statisch moment in de tijd geworden zijn. Als we kijken naar het meerjarenoverzicht (tabel 2), dan blijken schommelingen in dichtheden van 10 tot 20% (zowel naar boven als naar beneden) binnen luttele jaren te ontstaan.

Tabel 2. Aantallen, dichtheden en verscheidenheid door de jaren heen.

Jaar	Aantal territoria	Dichtheid per ha	Verscheidenheid
99	236	12.6	33
98	221	11.8	33
97	225	12.0	33
96	274	14.6	35
95	286	15.2	38
94	237	12.5	34
93	237	12.9	37

Tot slot

Schoonenberg & Hoogergeest zijn nu zeven jaar geïnventariseerd en afgezien van de natuurlijke schommelingen is er een redelijk stabiele populatie en diversiteit. Het doet me deugd dat deze eeuw nog de Havik en Buizerd (Beeckesteijn) terug zijn op de landgoederen van Velsen. Met dank aan Piet Kok voor zijn assistentie bij de tellingen.

Literatuur

- Boele, A., 1988. PTT resultaten December 1997. SOVON nieuws 11(4): 5-7.
- Dijk, A.J. van, 1996. Broedvogels inventariseren in proefvlakken (handleiding Broedvogel Monitoring Project). SOVON, Beek-Ubbergen.
- Dijk, A. van, 1997. BMP 1996: strenge winter, droogte, muizen en beukennotjes. SOVON nieuws 10(3): 11-14.
- Geelhoed, S., Groot, H., Huijssteeden, E. van, Leeuwen, G. van & Nobel, P. de (red), 1988. Vogels in het Landschap van Zuid-Kennemerland en de Haarlemmermeer. Vogelwerkgroep Zuid-Kennemerland/KNNV uitgeverij Utrecht.
- Ruitenbeek, W., Scharringa, C.J.G. & Zomerdijk, P.J. (red), 1990. Broedvogels van Noord-Holland. SVN/Provinciaal Bestuur van Noord-Holland, Assendelft.

Fred Hopman, Stephensonplein 7, 1972 RP IJmuiden

